

BOERDERIJ

"DE OUDE OLM"

Voor de 3de klas

*Samengesteld door
Henk Kranenburg*

DE WINTER!

De ronde

(Klas in een halve kring, de koe en het paard staan aan een kant in de stal, de boer komt met een lamp kijken, hooi geven...)

Boer 1: Brrr, wat is het koud, zeg. iiiiee...iiiiiee (doet staldeur open)

Koor: De boer die gaat, nu de avond is gevallen
Voor het laatst langs de schuur en de stallen
Hij toeft bij het vee, hij spiedt met z'n lamp
Rond schoft en horen hangt een warme damp

Boer 1: Dag Bontje, dag Bes...

Koor: Verwelkomd door een dreunend hoefgeklop
Streelt hij de ruige manenkop

Boer 1: Nou, een goede nacht. iiiiee...iiiiiee

Koor: 't Is koud rond de donkere stallen
Zie je de sneeuwvlokjes vallen?

Sneeuwvlokjes

(Boer af, sneeuwvlokjes komen op en dansen een sneeuwballer bij zachte klanken)

Sneeuwvlokjes: Zwak zijn de zwar'lende, dwar'lende vlokjes
zwevende, levende, bevende brokjes.

Luchtige, vluchtige, kluchtige dingen,
dartelende pluisjes, die dansen en springen.

Koor: Zwar'lende, dwar'lende, war'lende sneeuw,
Daal dan nu dekkend, meer en meer (sneeuwvlokjes gaan liggen)
Spreid er uw wit op de aarde neer.

Dooi

Koor: Maar dan komt de storm
Het buldert enorm

(sneeuwvlokjes worden weggeblazen, iedereen wieew, lichten uit en dan lichtflitsen, gevolgd door een harde klap en gerommel van een grote metaalplaat)

Koor: Daar valt al de regen
met strepen en vegen.

(Iedereen met z'n vingers tikken op de grond, nog een keer een onweer)

Koor: Bewolkt is de maan,
De dooi komt eraan! (hard)

Ploegen

(Boer 2 gaat de schuur in, iiiiee...)

Boer 2: Kom Bes, we gaan hard aan het werk, de aarde wakker maken!

(Spant de ploeg in en loopt licht tillend ermee langs de kring)

Boer 2: Dat zal weer een feestmaaltijd voor de vogels zijn.....How!

(Vooraan begint de boer te ploegen door op de ploeg te duwen en trekt voren)

Koor: De ploeg splijt de aarde in voren en kluiten
Het paard is bezweet van het trekken daarbuiten
De eg hakt de aardkluiten helemaal fijn,
Zodat er een plek voor het zaadje zal zijn.

Zang (voor melodie en gitaaraccorden, zie liedmuziek in bijlage):

Koor: Waarvan zijn er de boeren, de boeren,
waarvan zijn er de boeren gezond?

4 boeren: We spannen de paarden en ploegen de grond (doen een stap naar voren)

Koor: Daarvan zijn er de boeren, de boeren,
daarvan zijn er de boeren gezond!

(Paard gaat af, koe komt loeiend op en wordt gemolken door boer 2)

Koor: Waarvan hebben de boeren, de boeren,
waarvan hebben de boeren hun geld?

4 boeren: We melken de koeien, verkopen de kaas

Koor: Daarvan hebben de boeren, de boeren,
 daarvan hebben de boeren hun geld! (koe gaat af, kippen komen pikkend op)
 Waarvan eten de boeren, de boeren, (Zwaluwen gaan stil naar achter in de zaal)
 waarvan eten de boeren zo fijn?
 4 boeren: We houden veel kippen en slachten het zwijn
 Koor: Daarvan eten de boeren, de boeren,
 daarvan eten de boeren zo fijn.

DELENTE!

(een spot erbij)

Zwaluwen

Knecht 1: Kijk daar!!
 Knecht 2: Nee daar!! (zwaluwen komen aanzweven van achter, het podium over)
 Koor: Vrolijk en vrij,
 Luchtig en blij,
 Zwaluwen zwiept gij mijn venster voorbij!
 Zwaluwen: Zwenkende, zwierende,
 zwierende, gierende,
 zwaluwenrij!
 Koor: Boden der lente,
 (luid) Jubelende jente,
 Rozige rei! (Zwaluwen af = terug in de kring)

Zaaien

Boer 2: Jongens, het is tijd om te zaaien!
 (Iedereen pakt denkbeeldige zaai-zak, loopt op maat van het liedje kris-kras door elkaar, mooie
 zaaibewegingen makend, ook op de maat.) (Voor melodie, zie bijlage)
 Zingen koor: Joe-hee, joe-hee! De akkerman zaait.
 (1e keer) De vogeltjes zingen, de korreltjes springen.
 Joe-hee, joe-hee! De akkerman zaait.
 (2e en 3e keer) Het zaadje zal kiemen en groeien als ko-ol.
 (Aan het eind van het 3e couplet staat iedereen weer precies in een halve cirkel. - Alleen op jezelf
 letten en kijken wat er nodig is, gaten in de kring dichtten)

De dieren

Koor: De kalveren springen,
 (vrolijk) de vogeltjes zingen,
 ze zoeken hun kansen,
 elk dier loopt te SJANSEN!
 (het laatste hard! Kalkoen komt showend en wiebelend met z'n kont op)
 Knecht 3: Wat een poen, (stap naar voren, de kalkoen aanwijzend)
 die kale koen.
 Zie 'em deftig doen!
 Koor: Spreidt z'n wijde waaier rond
 Tot een bonte achtergrond
 Voor z'n rode-lellen-trots
 PLOTS! (Geitenhoeder steekt van opzij ineens z'n rare kop om de hoek)
 Ai, wie komt daar om het hoekie (hij is er nu helemaal)
 In zijn vuile hemd en broekie
 Welke vijand durft zich melden?
 Geitenhoeder: Ik ben de geitenhoeder (met accent)
 Koor: En die kale-koen aan 't schelden:
 Kalkoen: Loeder-loeder-loeder-loeder!

(naar de geitenhoeder toe, die schouderophalend
 vertrekt. Ondertussen komt een zeer verwaande haan op met een paar kippen achter zich, die
 tegen de kalkoen opbokst, waarna de kalkoen vertrekt)

Koor: Zie de haan parmantig gaan, (langzaam zangerig)
 boven op de mesthoop staan.
 Wat roept hij nu? (verbaast)

Haan: Kukukeleku! Kukukelekuu!
Koor: Zie z'n staart schittert als een vlam,
en rood als bloed zo is zijn kam.
Wat roept hij nu?
Haan: Kukukeleku! Kukukelekuu! (dieren af)

DE ZOMER! (nog een spot erbij)

Het onkruid

(Boer 3 komt zorgelijk kijkend en hoofdschuddend naar voren)

Koor: De boer staat zwijgend voor het veld,
een donkere zorg betreft zijn ogen:
Boer 3: Hoe is het met mijn graan gesteld,
dat ik zo zorgzaam heb getogen?
Ziet daar nu 't dichte onkruid staan!
Wat moet daaraan worden gedaan? (beetje wanhopig)
Dochtertje: Papa!, papa!.... (komt blij op met bloemen)
Koor: Daar komt zijn jongste dol-verrukt,
de armen vol met blote bloemen.
Op de akkers heeft zij ze geplukt:
papavers, tijm en korenbloemen.
Dochtertje: Kijk, pap...wat een pracht! (geeft de bos)
Dat heeft het koren ons gebracht! (de boer omhelst z'n dochtertje)

(Boer 3 zet de bloemen in een stevige klaarstaande vaas; ondertussen verspreidt de klas zich in vier graangroepen, met onkruid ertussen. De haver als bloempjes wiebelend, het gerst stralend met de gestrekte armen schuin omhoog, de rogge met gebogen ellebogen en handen regelmatig schuin naar boven en het tarwe loodrecht staand met beide handen over elkaar voor de borst.)

Boer 3: Kom, we zullen al dat moois gaan snoeien,
dan kan het graan veel beter groeien.

(gaan samen het onkruid wieden, dat op de grond neervalt)

De vier granen

Haver: Het deinende haver is sierlijk en sterk
Gerst: In 't stralende gerst doet het licht trouw z'n werk
Rogge: Het stugge rogge verschraalt niet in kou
Tarwe: Het oprichtende tarwe is waar ik van hou
Koor: Heeft de zon haar werk gedaan, (vanuit waar ieder is)
dan kunnen we MAAIEN gaan! (juichend)

(Ieder pakt z'n denkbeeldige zeis en gaat in een kring staan, let op de goede maaibeweging)

Maaien / oogsten

Zang (en in de maat lopen en maaien): (muziek in bijlage)

Koor: Langs een groen molentje kwam ik getreden,
langs een groen molentje kwam ik gegaan.
(maaien 2x) - En daar waren ze aan 't maaien, aan 't maaien, aan 't maaien.
En daar waren ze aan 't maaien,
en ook wij zijn aan 't werk gegaan. -
(daarna ook 2x) Hallio - hallio, (al klappend twee aan twee kruiselings tegen elkaar)
nu zullen wij gaan dansen (rondje met ellebogen door elkaar)
Hallio - hallio, al 't werk dat is gedaan.

(vanaf de plek waar ieder staat) DE HERFST! (een spot weer uit)

Dorsen

Koor: Het koren wordt gebonden
en naar de schuur gebracht
De vlegels zijn gevonden
Nu dorsen, iedereen lacht.

(Een halve kring een beetje naar achteren. Drie dorsen met vlegels in de maat van een trommel-
laar op een mat. Op een teken van een kind valt het koor in de maat in met het dorserslied)

Koor: Vlegels op en vlugge -
 Kromt uw nek en rugge -
 Vlegelt dol en dof - PLOF!
 Beukt de vlakke vloeren -
 Maakt ze rijk de boeren -
 Vlegelt dol en dof - PLOF!
 Vult de diepe zakken -
 Oh, de boer zal bakken -
 Vlegelt dol en dof - PLOF! (het geheel nog een keer door)

(Dorsers en trommelaar gaan terug in weer rondere halve kring)

Wannen

Boer 4: De wind zal het wannen leiden. (doet stap naar voren)
 Zo kunnen we het kaf van het koren scheiden.

(Om en om doen een stap naar voren - twee halve kringen in elkaar - iedereen bukt gelijk om een denkbeeldige brede mand op te pakken. Een kind begint en geeft daarmee het ritme aan, op het lied, van gezamenlijk naar boven gooien en weer naar beneden) (muziek in bijlage)

Zang koor: Hoe want de boer zijn korentje, zijn korentje?
 Hoe want de boer zijn korentje?
 Zo want de boer zijn korentje, zijn korentje.
 Zo want de boer zijn korentje!
 En nog want de boer zijn korentje, zijn korentje.
 En nog want de boer zijn korentje! (einde)

Koor (luid): Is het vullen van de zakken klaar,
 dan kunnen we naar de molenaar!!

De molen

(Klas in een kruisvorm van de wieken staan. Een is, staand op een krukje, de spil en geeft het begin van vers en lied steeds aan. Molenaar staat voor, boer 4 achter het gordijn. De wieken lopen in de maat van vers of lied en houden goed afstand - buitenste wat sneller lopen)

Koor: De wieken bewegen
 en vliegen en vegen
 hun schaduwen tegen de grond, - sjoew -
 De stenen die steunen,
 en draaien en dreunen
 en kraken al kreunende rond, - sjoew - (molen stopt)

(Boer 4 komt op met een grote gevulde - krantenproppen - juten zak)

Molenaar: U bent de eerst deze keer
 Kom maar, het is goed weer!

(Pakt de zak aan, schrijft de naam van de boer op de balk, leegt denkbeeldig de zak bij de spil, en komt terug en haalt de denkbeeldige rem eraf)

Zang koor: Molenaartjes wind is Zuidenwind, (muziek in bijlage)
 van hup-sal-de-ra, fal-de-ra!

En de molen draait en de wind was Zuid
 En het graan dat wordt tot meel, de stenen knarsen luid
 Van li-rom, la-rom, hup-sa-sa! (molen staat stil)

Boer 4: Wat een stof en wat een kracht! (molenaar leegt ondertussen opnieuw de zak)
 (kucht) Voor de bakker is deze vracht. (bakker loopt stil naar achterin de zaal)

Zang koor: Molenaartjes wind is Noordenwind, (spil is gedraaid, molen draait weer)
 van hup-sal-de-ra, fal-de-ra!

En de kap wordt gedraaid en de wind was Noord
 En nog steeds draait de koningsspil de stenen voort
 Van li-rom, la-rom, hup-sa-sa! (molen stopt)

De bakker

Boer 4: Van het meel bakt de bakker het heerlijkste brood.

Koor: De tarwe wordt wakker, staat op uit de dood!

(Bakker komt aanrennen met een mand vol stokbroodjes)

Bakker: Lekker broodjes!, lekker broodjes!, lekker broodjes! (tot hij voor op het podium is. Iedereen haalt een broodje en gaat weer in de halve kring staan, behalve de bakker)

Bakker: Aarde droeg dit in haar schoot (houdt trots een broodje omhoog)
Zonlicht bracht het rijp en groot

Koor: Zon en aarde, die ons dit schenken,
dankbaar willen wij aan u denken.

Bakker: Jaaa (wijsvinger in de lucht), en al die mensen niet vergeten,
die bereiden ons dit eten! (ook bakker in de halve kring)

Afscheid / Vogeltrek

Koor: De boer en de grond en de zeis,
die kunnen nu gaan rusten.
(zwaaiend) Dag bladeren, dag vogels, een goede reis
(bukkend) en torretjes welterusten.....ssssttt
(Allemaal sssstt zeggend, met vinger voor de mond, zachtjes naar voren komend tot de rand van het podium)

Zang koor: Old MacDonalld had a farm, ia, ia, oh (gitaaraccorden: G - C - D)
And on that farm he had a cow, ia, ia, oh
With a boe boe here, and a boe boe there
Here a boe, there a boe, everywhere a boe boe
a duck kwak kwak
a pig grr grr

(Aan eind iedereen een ander dier geluid en in een keer stil. Middelste geeft met hand buiging aan: iedereen, de hele rij, gelijk buigen; 3x. Iedereen naar achteren in halve kring, doek even dicht en open - nog een keer zelfde buigritueel - en doek dicht.

Einde

BENODIGDHEDEN:

Petroleumlamp, wat hooi, gitaar (of ander zacht instrument), lat om te slaan, metalen plaat, krukje, emmertje, bloemen, vaas, 3 dorsvlegels (zelf eenvoudig te maken), kleine mat, juten zak, grote mand met stokbroodjes.

Ieder kind zorgt voor enigszinds passende kleding / staart / laken / vleugels....maak er geen big deal van!

ROLVERDELING:

Hierbij een voorbeeld van de rolverdeling voor 27 kinderen.

4 boeren	paard	koe	gitaar 'speler' / knecht 1
5 sneeuwvlokjes	kalkoen	haan	geitenhoeder
4 zwaluwen	knecht 3	dochtertje	knecht 2 / onweerplaat
2 kippen	molenaar	bakker	spil / onweerlat / trommelaar

(De 3 meest ritmische werden de dorsers, want dat was voor iedereen belangrijk)

BRONNEN

Liedjes en gedichten zijn aangepast aan het toneelstukje. Gedichtfragmenten gebruikte ik uit:

De dieren - Aart van der Leeuw
Sneeuw - Fr. Hardam - v. Omme
Zwaluwen - Felix Rutten
De Kalkoen - Hein van Essen
De Haan - Jan van Droogenbroeck
Het Onkruid - J. Sturm
Dorserslied - Rene de Clercq
Molentje - Jan Prins

Voor de liedjes, zie de bijlage.

De boerderijperiode geeft al de nodige inleving en overtuiging. De teksten en liedjes kunnen apart gereciteerd en gezongen worden of gebruikt voor verwerking. Zo valt alles in elkaar. Het afstemmen van de bewegingen is vormend voor de klas. Veel plezier ermee!!

BIJLAGE - Muziek van de liedjes

(Pas op!, vaak is de tekst licht aangepast)

Ploegen WAARVAN GAAN ER DE BOEREN

Waar - van gaan er de boe - ren, de boe - ren, waar - van
gaan er de boe - ren zo - mooi? Zij dors - en het graan en ver -
ko - pen het hooi Daar - van gaan er de boe - ren, de
boe - ren, daar - van gaan er de boe - ren zo mooi.

Chords: D, A7, D, A7, D, D7, G, A7, D, A7, D

DE AKKERMAN LA. KUNSEIGER

Lit: De Gouden Poort

Joe - hee, joe - hee! De ak - ker - man zaait. De vo - gel - tjes
kiem en groeien als kool
zingen, de kor - rel - tjes springen. Joe - hee, joe - hee! De
ak - ker - man zaait.

Handwritten note: Het zaadje zal

Wysen

langs een groen molentje kwam ik getreden

(Door 't Rozenpoortje)

langs een groen molentje kwam ik ge tre den langs een groen mo ten
 tje kwam ik ge gaan En daar wa ren ze aan't maaien, aan't maaien
 aan't maaien En daar wa ren ze aan't maaien en ook wij zijn aan't
 werk ge - gaan hallio — hallio — nu zullen wij gaan
 dan - sen hallio — hallio — Al't werk dat is ge - daan

MOLENAARTJES WIND

Nederlands Volkslied

Mo-le-naar-tjes wind is

1 Zui - den-wind	Van hup-sal-de-ra fal-de-ra! En de
2 Noor-den-wind	
3 Oos - ten-wind	
4 Wes - ten-wind	

mo-len draait en de wind was

Zuid	is de Ro-se-mie-ma-
Noord	En op he - den heeft de mo-le - naar een
Oost	zoekt de mo-le - naar een
West	zegt de lo - ze mo - le -

rijn de bruid,
 an - der soort, Van li - rom, la - rom hup - sa - sal
 an - der troost,
 naar 'lest best'.

Hoe zaait de boer?

Wanneer

- 1. Hoe zaait
- 2. Zo zaait
- 3. Hoe maait
- 4. Zo maait de boer zijn ko - ren - tje, zijn
- (5-6. Hoe (Zo) bindt)
- 7-8. Hoe (Zo) dorst
- 9-10. Hoe (Zo) want ←
- 11-12. Hoe (Zo) bakt
- 13-14. Hoe (Zo) eet

- 1. Hoe zaait
- 2. Zo zaait
- 3. Hoe maait
- ko - ren - tje. 4. Zo maait de boer zijn ko - ren - tje!
- 5-6. Hoe (Zo) bindt
- 7-8. Hoe (Zo) dorst
- 9-10. Hoe (Zo) want ←
- 11-12. Hoe (Zo) bakt
- 13-14. Hoe (Zo) eet